Interakcija kriminaliteta i dolaznosti turista na području primorskih županija u Hrvatskoj

Željko Cvrtila*

Pregledni članak
Primljeno: 17. siječnja 2025.
Prihvaćeno: 16. svibnja 2026.
DOI: https://doi.org/10.46672/po-mest.29.1-2.7

SAŽETAK

Hrvatski turizam je međusektorska djelatnost, a bruto dodana vrijednost turističkih djelatnosti u Hrvatskoj čini oko četvrtine ukupne ostvarene bruto dodane vrijednosti (24,5%), dok izravni doprinos turizma iznosi oko 11 – 12% BDP-a (DZS, 2025). Sigurnost je preduvjet za turističku djelatnost i dolazak turista, a to je i ključna varijabla za opstanak i razvoj turizma na nekoj destinaciji. Kriminalitet je ukupnost kažnjivih ponašanja definiranih u kaznenom zakonu, ali i društvena pojava i pojedinačno ponašanje nekih članova zajednice na nekom prostoru i u nekom vremenu (Horvatić, 1998). Stoga je kriminalitet svakako izvor i percepcija nesigurnosti za turiste. Ako se kriminalitet kreće u kontroliranim okvirima on u pravilu nije snažan odvraćajući faktor kod odluke o turističkoj posjeti određene destinacije. Sigurnosni sustav, posebice Hrvatske s visokim udjelom turizma u svom gospodarstvu, mora posvetiti posebnu pozornost seljenju i sezonalnosti kriminaliteta u turističkim destinacijama. U radu se utvrdilo da postoji pozitivna povezanost između ukupnog kriminaliteta u primorskim županijama i dolaska turista u tim županijama; postoji pozitivna povezanost između pojedinih vrsta kriminaliteta i prekršaja protiv javnog reda i mira (JRM) u primorskim županijama i dolaska turista u tim županijama; postoje razlike u korelacijama kretanja kriminaliteta i dolazaka turista između primorskih i kontinentalnih županija u Hrvatskoj.

Ključne riječi: kriminalitet, turizam, sezonalnost kriminaliteta, kaznena djela, županije, Hrvatska

UVOD

Problematikom kriminaliteta u turizmu u svijetu, a posebice u Hrvatskoj, na istraživačkoj (znanstvenoj) razini nije se bavilo puno autora. Tako Matković (2020) u svom radu utvrđuje korelaciju između sezonalnosti kriminaliteta i turizma u Hrvatskoj, odnosno da se kaznena djela protiv imovine povećavaju u skladu s turističkom sezonom, ali kako navodi bez mjesečnih podataka za pojedinačne policijske uprave, odnosno županije, pa u budućim istraživanjima predlaže upravo provođenje analize na lokalnoj odnosno razini policijskih uprava (županija), čime bi se trebali dobiti precizniji rezultati. Stoga bi smo mogli reći da je ovaj rad svojevrstan nastavak toga istraživanja.

* Željko Cvrtlila, mr. krim., zeljkocvrtila1@gmail.com

This work is licensed under a CC BY-NC 4.0 license, © author(s).

Matković (2023) je istraživao i strane turiste kao žrtve ubojstva u Hrvatskoj, pri čemu je zaključio da se, s obzirom na malobrojnost tih žrtava (9) i preko deset milijuna stranih turista godišnje, radi o izoliranim slučajevima.

Postoji povezanost između imovinskog kriminaliteta i turizma u Hrvatskoj, ali se ne može tvrditi da postoji uzročno posljedična veza, tvrde Recher i Rubil (2019) u svojem istraživanju te navode ograničenja istraživanja između ostalog u varijablama veličine policijskih snaga i stanovništva na godišnjoj, a ne na mjesečnoj razini, u nepostojanju točnih informacijama o tome jesu li žrtve turisti ili stanovnici, nepostojanju podataka o sklonosti prijavljivanju zločina te ograničenosti istraživanja samo na imovinski kriminalitet.

Analizom načina na koji kriminalitet utječe na sigurnost u turizmu i posljedica kriminaliteta na turizam bavili su se u svome radu Mataković i Cunjak-Mataković (2019), zaključivši da kriminalitet može imati vrlo negativan utjecaj na turizam, a sigurnost u turizmu ne može se uzimati zdravo za gotovo te je potrebno uložiti značajne napore (i financijske i organizacijske) kako bi se osiguralo sigurno okruženje za turiste. Navode također i da sama turistička industrija nije odgovorna za pojavu kriminaliteta, ali je očito da su turisti potencijalne mete te je stoga potrebno osmisliti i provesti mjere koje će smanjiti mogućnosti za pojavu kriminaliteta i viktimizaciju turista te omogućiti pomoć žrtvama kada su počinjeni zločini.

U svijetu se tim istraživanjem bavilo više autora, npr. Budiantoro Risanda (2025) na Fakultetu ekonomije i poslovanja u Indoneziji provela je studiju utjecaja kaznenih djela na dolaske turista u 35 središnjih indonezijskih okruga/gradova od 2020. do 2024. Studija je pokazala da kriminalitet dosljedno odvraća od turističkih dolazaka (odnosno više kriminaliteta, manje turista), a turističke atrakcije dosljedno potiču turizam u svim područjima te se naglašava potreba za pojačanjem sigurnosnih mjera na turističkim odredištima.

U Italiji su Biagi i suautori (2012) proveli studiju dinamičnog odnosa između turističke populacije i ukupnog kriminaliteta te je utvrđeno da turizam pozitivno utječe na kriminalne aktivnosti, odnosno da kratkoročno povećanje dolazaka od jedan posto dovodi do porasta ukupnog kriminaliteta od 0,018%, dok dugoročno utjecaj iznosi oko 0,11%.

Pelfreyevo istraživanje (2011) na dvama velikim gradovima u SAD-u, Las Vegasu i Honolulu daju različite podatke. Tako su podaci pokazali da ne postoji značajna korelacija između bilo kojeg od četiriju teških nasilnih zločina (ubojstvo, silovanje, pljačka, teški napad) i broja posjetitelja Las Vegasa. No, za Honolulu je postojao obrnut odnos između broja posjetitelja i nasilnih zločina ubojstva i pljačke. Čini se da je turizam jače povezan s imovinskim kriminalitetom u Honoluluu i s krađom automobila u Las Vegasu. Stope ubojstava, silovanja i pljački čini se nepovezanima ili negativno povezanima s brojem posjetitelja u tim dvama gradovima.

Studija koja je ispitala vrste, vrijeme i broj počinjenih kaznenih djela u turističkom policijskom okrugu u usporedbi s drugim policijskim okruzima u New Orleansu kako bi se utvrdilo je li se više kaznenih djela dogodilo u turističkom policijskom okrugu nego u drugim policijskim okruzima, pokazala je da odgovorno ponašanje turista, kao

i preventivno djelovanje policijskih snaga mogu pomoći u sprečavanju kriminaliteta (Williams, 2010).

Istraživanje koje su proveli Carbone Lopez i Lauritsen (2013), a provedeno je unutar SAD-a temeljem američke ankete National Crime Victimization Survey (NCVS), u razdoblju između **1993. i 2008., nastojalo je procijeniti** događa li se nasilni zločin s većom učestalošću tijekom ljetnih mjeseci ili jednostavno tada češće postaje poznat policiji te kako bi se ispitala mjera u kojoj se sezonski obrasci nasilnog zločina razlikuju na temelju karakteristika žrtve i mjesta zločina. Zaključak tog istraživanja bio je da su nasilja u blizini škole povezena sa školskim kalendarom te da nema dokaza da teško nasilje ima sezonalni karakter, ali da blaža nasilna djela imaju statistički značajniji porast prijava/povreda tijekom ljetnih mjeseci, uglavnom zbog povećanog izvještavanja o žrtvama iz skupine mladeži.

Jedna od najopširnijih istraživanja o međusobnom djelovanju turizma i kriminaliteta je sistematski pregled 273 znanstvena rada te bibliometrijska analiza koja donosi konsolidirani uvid u to kako turizam i kriminalitet međusobno djeluju autora Basa i Bayraktaroglua (2024), a koji zaključuju da rast turističkog prometa često stvara okruženje pogodno za kriminalitet zbog socijalnih, ekonomskih i kulturnih razlika u destinacijama.

Kako ozbiljan problem može izazvati nesigurnost neke destinacije vidijo je i na primjeru Kostarike gdje je rastuća nesigurnost potkopava turističku aktivnost, kao ključni gospodarski sektor koji doprinosi s 8,2% BDP-a, što je prema Izvješću Turističkog instituta Kostarike (2025) dovelo do pada dolaska turista od 13,8% od rujna 2024. do ožujka 2025. godine, s padom od 7% samo u veljači 2025. godine.

U radu autora Cohena i Marcusa (1979) ponajbolje je objašnjeno koji su ključni čimbenici koji utječu na kriminalitet nad turistima. Riječ je o teoriji o rutinskim aktivnostima koja definira da će kriminalitet nastati kada u isto vrijeme i na istom prostoru postoji motivirani počinitelj i pogodan cilj (turist) te ako nema sposobnog čuvara, policajca ili druge osobe koja je u stanju zaštititi žrtvu. Ta je teorija temelj za većinu kasnijih radova o kriminalitetu nad turistima.

KORIŠTENI PODACI I PRIMIJENJENA METODOLOGIJA

Teritorijalna rasprostranjenost kriminaliteta u Hrvatskoj prati se i analizira u Ministarstvu unutarnjih poslova (MUP) na razini policijskih postaja koje pokrivaju dijelove teritorija obično nekog grada ili općine, policijskih uprava koje pokrivaju područje županija, osim PU Zagrebačke koja pokriva teritorij Grada Zagreba i Zagrebačke županije te na nivou cijele države što prati Ravnateljstvo policije, odnosno Služba za strateško planiranje, statistiku i unapređenje rada MUP-a.

Sažeti segment tih podataka dostupan je javno na mrežnoj stranici MUP-a pod nazivom *Overview of Basic Indicators for Public Safety in the Republic of Croatia for 2015 – 2024* (2025) te stranici Hrvatskog Sabora pod nazivom *Izvješće o radu policije u 2024. godini* (2025). Podaci prikazuju sažete pokazatelje stanja i kretanja kriminaliteta i drugih sigurnosnih događaja. Dakle, radi se o temeljnim (osnovnim) sigurnosnim

pokazateljima i rezultatima policijskog rada za određeni mjesec ili godinu. S obzirom na to da u tim temeljnim pokazateljima nema pregleda rasprostranjenosti kriminaliteta po policijskim upravama, odnosno županijama na mjesečnoj razini, za potrebe ovog rada dobiveni su od MUP-a, Ravnateljstva policije u obliku proširenih podataka u dokumentu *Statistički pokazatelji prijavljenih kaznenih dijela i prekršaja zlouporabe droga i protiv javnog reda i mira, u policijskim upravama po mjesecima za razdoblje 2016. – 2024. godine.* Taj dokument prikazuje prijavljena kaznena dijela policiji, po mjesecima i županijama (policijskim upravama), vrstama KD-a i razriješenosti, pa ih je tako bilo moguće bolje analizirati kako bi se mogao steći detaljniji uvid u kretanje kriminaliteta s obzirom na interakciju s dolaznosti turista.

Prema tako dobivenim podacima od MUP-a, vidljivo je da je kriminalitet u Hrvatskoj od 2016. do 2019. godine bio u padu i to s 59 233 kaznena dijela (KD) u 2016. godinu na 51 287 kaznenih dijela u 2019. godini. Nakon toga, od 2020. godine, kada je narastao na 53 082 kaznena dijela, bio je stalno u porastu, da bi u 2024. godini narastao na 63 847 kaznenih dijela. Najveći skok je vidljiv u 2020. i 2023. godini za čak oko 4 000 kaznenih dijela u odnosnu na prethodnu godinu.

Pregled dolaznosti turista i noćenja po godinama te destinacijama (županijama) nalaze se uglavnom na mrežnim strancima DZS – Dolasci i noćenja turista u komercijalnim smještajnim objektima (2025), Tablica – pregled od 1954. – 2024. te u aplikaciji eVisitor. Prema prikupljenim podacima, dolaznost turista je od 2016. godine rastao, već u 2017. godini za gotovo dva milijuna, a onda nakon toga sljedeće dvije godine po oko jedan milijun dolazaka, da bi u 2020. godini uslijed korona krize pao na svega sedam milijuna dolazaka. Nakon toga svake godine raste da bi se tek u 2023. godini vratio na razinu iz 2019. godine, a 2024. godine je i premašio za gotovo milijun novih dolazaka naspram 2019. godine.

To referentno razdoblje od devet godina uzeto je zato jer za isto razdoblje postoje podaci o dolascima turista u eVisitoru, po kategoriji rasprostranjenosti u županijama i mjesecima, a koji su javno dostupni i prikazani na stranici DZS – Arhiva turizam te se kao takvi mogu komparirati s kretanjem kriminaliteta rasprostranjenog po županijama (odnosno policijskim upravama) i mjesecima, pribavljenima od MUP-a.

Da bi se postigao cilj rada, analizirat će se povezanost ukupno svih kaznenih dijela po mjesecima koja su počinjena na području sedam primorskih županija: Dubrovačko-neretvanske, Istarske, Ličko-senjske, Primorsko-goranske, Splitsko-dalmatinske, Zadarske i Šibensko-kninske županije, s brojem turista u tim županijama po svim mjesecima u devetogodišnjem razdoblju. Primorske županije uzete su u ključnu analizu jer primorski dio Hrvatske, prema podacima DZS-a ima preko 92% udjela u cjelokupnom turizmu Hrvatske. Devetogodišnje razdoblje uzeto je skupno jer se tako dobiva dovoljno dugačka vremenska uzročnost.

Također će se zasebno analizirati povezanost:

1. kaznenih dijela protiv života i tijela u koja su uključena kaznena dijela: ubojstva, ubojstva u pokušaju, silovanja i silovanja u pokušaju, tjelesne i teške tjelesne ozljede i pokušaji teških tjelesnih ozljeda
2. kaznena dijela protiv imovine u koja su uključena kaznena dijela: teške krađe,

provalne krađe, krađe i neovlaštena uporaba cestovnih motornih vozila, razbojništva i razbojničke krađe

3. kaznenih dijela i prekršaja zlouporabe droga
4. prekršaja protiv javnog reda i mira

u primorskim županijama, s dolascima turista u devetogodišnjem razdoblju po mjesecima.

Prema dosadašnjim istraživanjima, Matković (2020) te Recher i Rubil (2019) utvrdili su da se kod kaznenih dijela protiv imovine vidi najveća povezanost kriminaliteta i dolaska turista.

Kontrolno će se napravit analiza povezanosti ukupnog kriminaliteta i dolaska turista za tri najposjećenija mjeseca kada ima najveći broj turista u primorskim županijama i tri najmanje posjećena mjeseca u cjelokupnom devetogodišnjem razdoblju, kada na tim destinacijama boravi većinski stalno (domicilno) stanovništvo.

Također će se kontrolno napraviti analiza povezanosti ukupnog kriminaliteta i dolaska turista za tri najposjećenije primorske i tri najposjećenije kontinentalne županije, da se vidi primjećuju li se isti trendovi kretanja kriminaliteta s obzirom na različitu teritorijalnu rasprostranjenost destinacija.

Za izračun korelacija koristit će se Pearsonov koeficijent (r) korelacije (Šošić, 2004) za mjerenje značaja povezanosti dolaska turista i kriminaliteta na pojedinim destinacijama, odnosno županijama po mjesecima za devetogodišnje razdoblje. Za dvije varijable X i Y s vrijednostima x_i i y_i Pearsonov koeficijent je:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^{n}(x_i - \overline{x})(y_i - \overline{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^{n}(x_i - \overline{x})^2}\sqrt{\sum_{i=1}^{n}(y_i - \overline{y})^2}}$$

gdje je

$\overline{x}$ – aritmetička sredina varijable X

$\overline{y}$ – aritmetička sredina varijable Y

n – broj opažanja

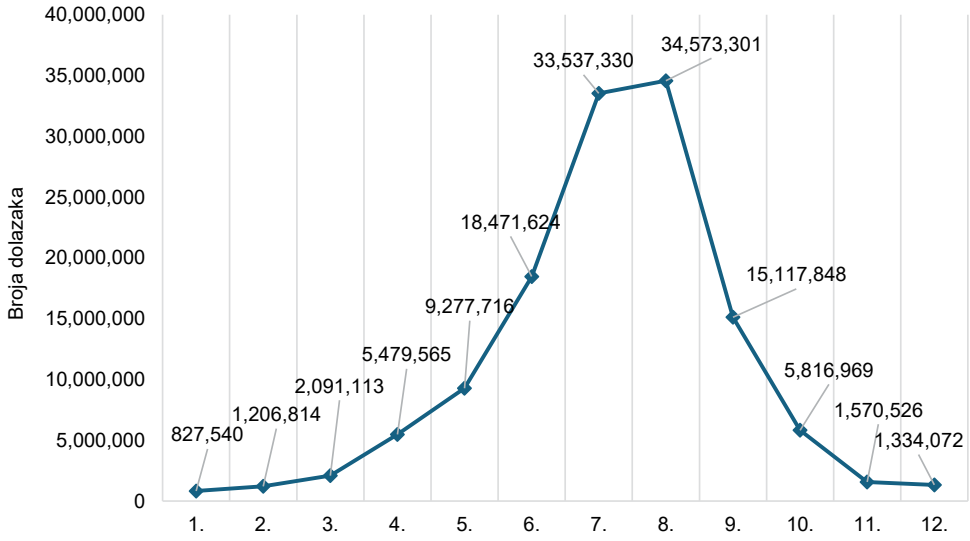
Pri tome se standardno uzimaju sljedeće interpretacije: 0.7 – 0.9 jaka pozitivna povezanost, 0.5 – 0.7 srednje jaka, 0.3 – 0.5 umjerena, 0.1 – 0.3 slaba. Isto vrijedi za negativnu korelaciju.

ANALIZA DOBIVENIH REZULTATA

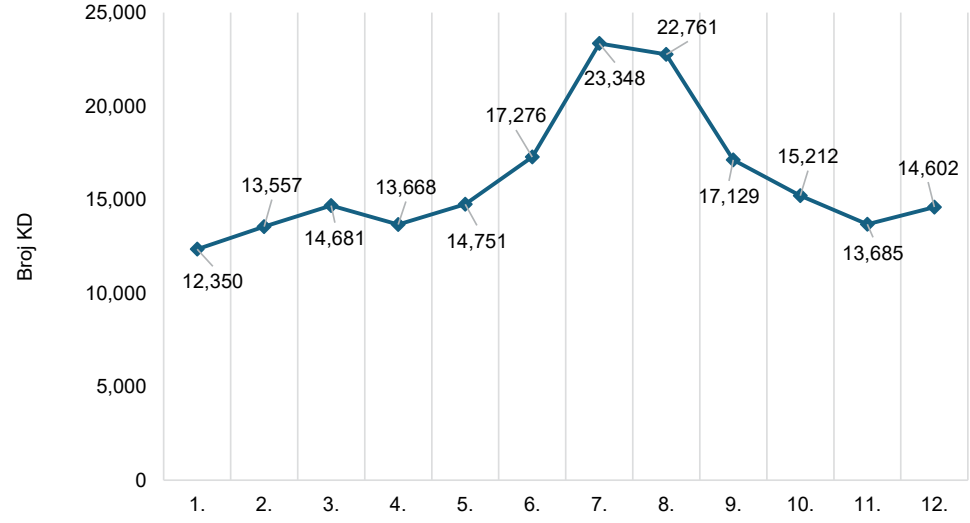
Ukupno kretanje dolaska turista i kriminaliteta po mjesecima u primorskim županijama

Zbog velike disproporcije u brojkama između dolazaka turista koji se broje u milijunima i broja prijavljenih kaznenih dijela koja se broje u tisućama, prikaz će biti na dvama odvojenim grafikonima.

Grafikon 1. Ukupno kretanje dolaska turista po mjesecima u primorskim županijama

Grafikon 2. Ukupno kretanje kaznenih dijela po mjesecima u primorskim županijama

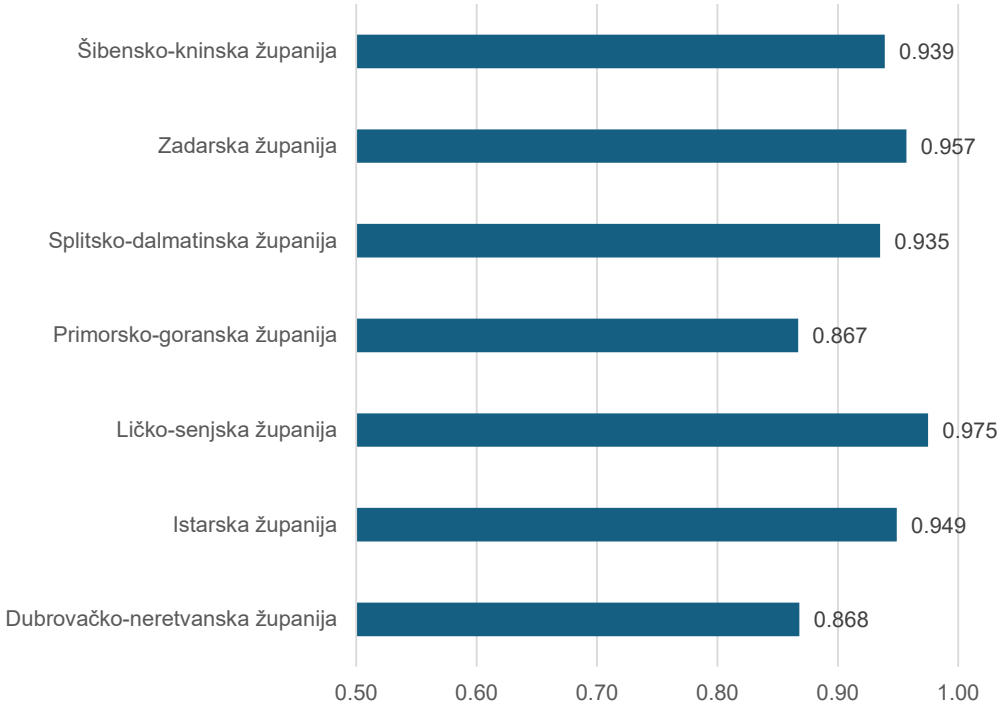
Grafikoni prikazuju ukupno kretanje dolaska turista i kretanje kriminaliteta u analiziranom razdoblju od 2016. do 2024. po mjesecima u primorskim županijama. Vidljivo je pretežito sezonsko kretanje dolaska turista, odnosno sezonalnost dolska turista. Tako su najposjećeniji mjeseci srpanj i kolovoz, a prošireno još lipanj i rujan u svim primorskim županijama ukupno. Najslabije posjećeni mjeseci su prosinac, siječanj i veljača. Može se zaključiti da se radi o velikoj sezonalnosti posjeta, odnosno fokusiranost dolazaka na nekoliko mjeseci u godini.

Kad je riječ o kretanju kriminaliteta, također je vidljivo da je je najviše prijavljenih kaznenih dijela u primorskim županijama (PU) zabilježeno opet u srpnju i kolovozu, a prošireno još lipnju i rujnu. Također, najmanji broj prijavljenih kaznenih dijela zabilježeno je u prosincu, siječnju i veljači.

Dakle, vidljivo je da povećanje dolaznosti turista u primorskim županijama prati i povećanje prijavljenih kaznenih dijela u tim destinacijama. No, treba reći da povećanje kriminaliteta nije toliko značajno kao što je primjerice povećanje dolaska turista. Tako u lipnju koji ima više turista za gotovo duplo naspram svibnja (9 milijuna), broj prijavljenih kaznenih dijela je samo za 2 500 veći. Slična situacija je i između rujna i listopada. Stoga je nužno provesti korelacije u nastavku rada radi utvrđivanja stvarne povezanosti između dolazaka turista i broja kaznenih dijela.

Korelacija dolaska turista i kriminaliteta u primorskim županijama

Grafikon 3. Korelacija dolaska turist i kriminaliteta u primorskim županijama

Tablica 1. Korelacija dolazaka turista i kriminaliteta u primorskim županijama

Županija	**Korelacije KD ukupno**
	Pearsonov r
Dubrovačko-neretvanska županija	0,868
Istarska županija	0,949
Ličko-senjska županija	0,975
Primorsko-goranska županija	0,867
Splitsko-dalmatinska županija	0,935
Zadarska županija	0,957
Šibensko-kninska županija	0,939
Ukupno (primorske)	**0,974**

U svim primorskim županijama vidljiva je jaka pozitivna povezanost između turističkih dolazaka i ukupnog broja prijavljenih kaznenih djela u tim županijama i to od Pearsonov r = 0,868 do Pearsonov r = 0,975, a ukupna povezanost za sve primorske županije je Pearsonov r = 0,974. Najslabija povezanost je vidljiva u Primorsko-goranskoj županiji, a najjača u Ličko-senjskoj županiji.

Korelacija dolska turista i kriminaliteta na primjeru triju najposjećenijih i triju najmanje posjećenih mjeseci u primorskim županijama

Tablica 2. Korelacija dolazaka turista i kriminaliteta u na primjeru triju najposjećenijih i triju najmanje posjećenih mjeseci u primorskim županijama

Županija	**Korelacije prosinac, siječanj i veljača**	**Korelacije lipanj, srpanj i kolovoz**
	Pearsonov r	**Pearsonov r**
Dubrovačko-neretvanska županija	0,956	-0,640
Istarska županija	0,656	0,997
Ličko-senjska županija	0,795	0,992
Primorsko-goranska županija	0,998	0,877
Splitsko-dalmatinska županija	0,988	0,826
Zadarska županija	0,859	0,966
Šibensko-kninska županija	-0,471	0,929
Ukupno (primorske)	**0,774**	**0,989**

Iz tablice 2 korelacija dolska turista i kriminaliteta na primjeru triju najmanje posjećenih mjeseci vidljivo je da ne postoji pozitivna povezanost u svim županijama. Tako je jaka pozitivna povezanost u svim županijama osim u Istarskoj županiji u kojoj je umjereno pozitivna povezanost. Zanimljivo je da u Šibensko-kninskoj županiji postoji negativna povezanost, odnosno da nema povezanosti između dolazak turista i ukupnog broja prijavljenih kaznenih dijela u analiziranom razdoblju.

Kad je riječ o trima najposjećenijim mjesecima vidljivo je da je jaka pozitivna povezanost u svim primorskim županijama osim u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u kojoj nema povezanosti između dolazaka turista i ukupnog broja prijavljenih kaznenih dijela u analiziranom razdoblju.

Dakle, u Šibensko-kninskoj županiji ne postoji pozitivna povezanost u trima najmanje posjećenim mjesecima, a u Dubrovačko-neretvanskoj županiji ne postoji pozitivna povezanost u trima najviše posjećenim mjesecima. Moguće je da je to zato jer u tim mjesecima nema značajnog odstupanja u počinjenju kaznenih dijela u odnosu na dolaznost turista. Mogući je uzrok u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u dobrim preventivnim mjerama u najposjećenijim mjesecima koje poduzima Policijska uprava, pa je spriječen značajan rast kriminaliteta.

Gledajući ukupnu pozvanost u primorskim županijama između tih dvaju razdoblja vidljiva je razlika, odnosno snažnija je povezanost u trima najposjećenijim mjesecima sa Pearsonov r = 0,989 što je logični slijed s obzirom na povećani broj prijavljenih kaznenih dijela u tim mjesecima, a u odnosu na tri najslabije posjećena mjeseca kada je Pearsonov r = 0,774.

USPOREDBA KORELACIJA DOLASKA TURISTA I KRIMINALITETA PRIMORSKIH S KONTINENTALNIM ŽUPANIJAMA

Tablica 3. Usporedba korelacija dolazaka turista i kriminaliteta primorskih s kontinentalnim županijama

Županija	Korelacije KD ukupno	Korelacije prosinac, siječanj i veljača	Korelacije lipanj, srpanj i kolovoz
	Pearsonov r	Pearsonov r	Pearsonov r
Dubrovačko-neretvanska županija	0,868	0,956	-0,640
Istarska županija	0,949	0,656	0,997
Ličko-senjska županija	0,975	0,795	0,992
Primorsko-goranska županija	0,867	0,998	0,877
Splitsko-dalmatinska županija	0,935	0,988	0,826
Zadarska županija	0,957	0,859	0,966
Šibensko-kninska županija	0,939	-0,471	0,929
Ukupno (primorske)	**0,974**	**0,774**	**0,989**
Bjelovarsko-bilogorska županija	-0,039	0,998	-0,684
Brodsko-posavska županija	0,118	0,997	0,886
Karlovačka županija	0,198	0,845	-0,665
Koprivničko-križevačka županija	-0,163	0,881	-0,997
Krapinsko-zagorska županija	0,368	-0,709	-0,887
Međimurska županija	0,352	0,997	0,848
Osječko-baranjska županija	-0,197	-0,662	0,083
Požeško-slavonska županija	0,090	-0,460	0,355
Sisačko-moslavačka županija	-0,235	-0,354	-0,876
Varaždinska županija	-0,356	0,795	-0,837
Virovitičko-podravska županija	-0,465	0,590	-0,368
Vukovarsko-srijemska županija	-0,500	-0,603	-0,435
Grad Zagreb i Zagrebačka županija	-0,359	0,973	-0,359
Ukupno (kontinentalne)	**-0,470**	**0,052**	**-0,701**

Ukupno gledajući, povezanost dolazaka turista i kriminaliteta je daleko slabiji u kontinentalnim nego u primorskim županijama. Tako je kod korelacije ukupnog broja kaznenih dijela u kontinentalnim županijama Pearsonov r= -0,470, odnosno negativan i ne pokazuje povezanost dolaska turista i prijavljenih kaznenih dijela, dok u primorskim županijama pokazuje jaku pozitivnu povezanost.

Još veća su odstupanja kod triju najposjećenijih mjeseci između primorskih i kontinentalnih županija kod kojih je Pearsonov r= -0,701, što znači da pokazuje još slabiju povezanost između dolaska turista i borja prijavljenih počinjenja kaznenih dijela u kontinentalnim županijama.

Tek kod korelacije za najmanje posjećene mjesece se bilježi slaba pozitivna povezanost, odnosno Pearsonov r je = 0,052 kod kontinentalnih županija, dok se u istom razdoblju kod primorskih županija bilježi jaka pozitivna povezanost jer je Pearsonov r = 0,989.

Dakle, to kontrolno mjerenje, odnosno usporedba s kontinentalnim županijama koje su u dolaznosti turista na cijelom području Republike Hrvatske, zastupljene sa svega s oko 8%, potvrđuje jaku pozitivnu povezanost dolaznosti turista i kriminaliteta u primorskim županijama kod kojih je to konstanta. Za razliku od kontinentalnih županijama u kojima je uglavnom većinsko stalno (domicilno) stanovništvo nema te povezanosti. Ipak treba reći da se kod nekih kontinentalnih županija u prosincu, siječnju i veljači vidi jaka pozitivna povezanost što se može tumačiti pojačanim dolascima turista na njihovo područje (npr. Grad Zagreb i Zagrebačka županija), posebice u prosincu vezano uz advent.

Korelacija dolaska turista i pojedinih vrsta kriminaliteta i prekršaja protiv JRM u primorskim županijama

Tablica 4. Korelacija dolazaka turista i pojedinih vrsta kriminaliteta i prekršaja protiv JRM u primorskim županijama

Županija	**Korelacije KD zlouporabe droga**	**Korelacije KD protiv imovina**	**Korelacije KD protiv život i tijela**	**Korelacije prekršaja protiv JRM**
	Pearsonov r	**Pearsonov r**	**Pearsonov r**	**Pearsonov r**
Dubrovačko-neretvanska županija	0,968	0,943	0,880	0,978
Istarska županija	0,845	0,970	0,882	0,986
Ličko-senjska županija	0,936	0,981	0,944	0,991
Primorsko-goranska županija	0,958	0,964	0,896	0,948
Splitsko-dalmatinska županija	0,784	0,925	0,867	0,937
Zadarska županija	0,952	0,976	0,897	0,971
Šibensko-kninska županija	0,734	0,956	0,933	0,985
Ukupno (primorske)	**0,973**	**0,973**	**0,953**	**0,986**

Iz tablice je vidljivo da sve prikazane vrste kriminaliteta, kao i počinjenje prekršaja protiv javnog reda i mira, imaju jaku pozitivnu povezanost s dolaskom turista u primorskim županijama. Ovdje nije utvrđena slaba ili negativna korelacija. Uzete su one vrste kaznenih dijela za koje su raniji neki istraživači utvrdili povezanost s dolascima turista s time da su postavljane grupacije pojedinih vrsta kaznenih dijela sukladno teme kako ih klasificira MUP te na taj način proširene naspram pojedinačnog kaznenog dijela. Nije se dakle striktno analiziralo pojedino kazneno djelo npr. džepne krađe (što je još uži pojam od KD krađe) nego cijela grupacija imovinskih kaznenih dijela. Na taj način se dobio bolji uvid u povezanost dolazaka turista i pojedine grupacije kaznenih dijela za koje se pretpostavljalo da se čine prema turistima ili od njih samih.

Zajednički su razmatrana kaznena dijela i prekršaji kod kojih se zlouporabljuje droga, odnosno koristi na protuzakonit način, jer su kriminalno neodvojivi. Prekršaji protiv JRM pokazuju najjaču povezanost iako se od drugih uspoređenih kategorija razlikuju zapravo samo u zadnjim decimalama.

Nisu zasebno analizirana kaznena dijela gospodarskog kriminaliteta, terorizma, KD na štetu maloljetnika i djece i slično (osim u ukupnom zbroju) jer inače čine malu brojku u ukupnom kriminalitetu pa ne bi bila relevantna za korelacije, a i dosadašnja istraživanja i iskustva kriminalista nisu pokazivala povezanost s dolaskom turista.

U kriminalističkim znanostima odavno je poznat pojam kretanja i seljenja kriminaliteta sukladno turističkim kretanjima, koje neki autori zovu sezonalnost kriminaliteta. Pojam saznanost kriminaliteta možda nije najprikladniji jer se kriminalitet kreće i seli (premješta) za i sa turistima neovisno kada se oni gdje nalaze (Johnson et al., 2014). Za to nije nužno da bude sezona. To mogu biti i događanja poput adventa, sajmova, sportskih događaja i slično. Često podjedinici ali i grupe počinitelja kaznenih dijela idu za turistima i koriste njihovu nepažnju i opuštenost (smanjena pozornost na stvari i novac koji nose, zaštitu stvari, vozila i objekta smještaja) na odmoru za izvršenje imovinskih kaznenih dijela. Počinitelji osmi što koriste nepažnju i opuštenost žrtve, koriste i prisutnost većeg borja osoba u turističkim destinacijama, odnosno gužvu, radi lakšeg počinjenja KD poput džepnih krađa, te prikrivanja i bijega smjesta događaja. Također je poznato da u većim skupinama ljudi, odnosno događajima gdje se pojačano konzumira alkohol, a što jest slučaj na odmoru, dolazi do većeg počinjenja nasilničkih kaznenih dijela i prekršaja protiv JRM-a, kao i distribucije i konzumacije droga. No u ovom radu se koristi pojam sezonalnosti kriminaliteta, sukladno uspostavljenim pojmovima nekih ranijih autora (Matković, 2020) koji su istraživali ovu temu i obzirom se u ovom radu istražuje povezanost kriminaliteta sa sezonskim dolascima turista u primorske turističke destinacije u Hrvatskoj. Stoga su ovakvi rezultati razumljivi i očekivani jer upravo takve vrste (grupe) kaznenih dijela se kreću sa i za turistima.

Usporedba korelacija dolaska turista i pojedinih vrsta kriminaliteta i prekršaja protiv JRM-a u primorskim i kontinentalnim županijama

Tablica 5. Usporedba korelacija dolazaka turista i pojedinih vrsta kriminaliteta i prekršaja protiv JRM u primorskim i kontinentalnim županijama

Županija	**Korelacije KD zlouporabe droga**	**Korelacije KD protiv imovina**	**Korelacije KD protiv život i tijela**	**Korelacije prekršaja protiv JRM**
	Pearsonov r	**Pearsonov r**	**Pearsonov r**	**Pearsonov r**
Dubrovačko-neretvanska županija	0,968	0,943	0,880	0,978
Istarska županija	0,845	0,970	0,882	0,986
Ličko-senjska županija	0,936	0,981	0,944	0,991
Primorsko-goranska županija	0,958	0,964	0,896	0,948
Splitsko-dalmatinska županija	0,784	0,925	0,867	0,937
Zadarska županija	0,952	0,976	0,897	0,971
Šibensko-kninska županija	0,734	0,956	0,933	0,985
Ukupno (primorske)	**0,973**	**0,973**	**0,953**	**0,986**
Bjelovarsko-bilogorska županija	-0,134	0,069	-0,393	0,853
Brodsko-posavska županija	-0,546	0,323	0,638	0,608
Karlovačka županija	0,806	0,756	0,662	0,387
Koprivničko-križevačka županija	0,010	0,612	0,868	0,767
Krapinsko-zagorska županija	0,348	0,224	0,666	0,810
Međimurska županija	0,638	0,872	0,549	0,745
Osječko-baranjska županija	0,367	-0,594	0,605	0,383
Požeško-slavonska županija	-0,590	-0,293	0,297	0,497
Sisačko-moslavačka županija	-0,536	-0,195	0,602	0,860
Varaždinska županija	-0,255	0,571	-0,001	0,827
Virovitičko-podravska županija	0,075	-0,690	0,412	0,797
Vukovarsko-srijemska županija	0,541	-0,293	-0,160	0,322
Grad Zagreb i Zagrebačka županija	-0,461	-0,367	0,306	-0,243
Ukupno (kontinentalne)	**-0,312**	**-0,314**	**0,748**	**0,354**

Za razliku od primorskih županija, kod kontinentalnih županija vidi se jaka pozitivna povezanost samo kod kaznenih dijel protiv života i tijela s dolascima turista. Kod prekršaja protiv javnog reda i mira vidi se slaba povezanost, a kod ostala dvije vrste KD protiv imovine i zloupotrebe droga gotovo jednaka negativna korelacija, odnosno ne postojanje povezanosti dolaska turista i počinjenja kaznenih dijela te vrste.

Objašnjenje bi se moglo pronaći kao i kod korelacije iz točke 3.4., a to je da je s obzirom na mali postotak udjela dolazaka turista u kontinentalnim županijama, tamo uglavnom stalno domicilno stanovništvo pa nema povezanosti između kaznenih dijela i dolazaka turista. To samo potvrđuje kretanje kriminaliteta za i sa turistima.

RASPRAVA

Istraživanje je provedeno na lokalnoj razini, odnosno u sedam primorskih županija i to prema mjesečnim kretanjima kriminaliteta i dolazaka turista u istima za razdoblje 2016. – 2024. godina. Tako su dobiveni konkretniji rezultati od dosadašnjih dostupnih istraživanja jer se mogla analizirati mjesečno povećanje i smanjenje kriminaliteta u odnosu na dolazak turista i to u županijama u kojima se ostvaruje preko 92% ukupne dolaznosti turista u Republici Hrvatskoj.

Iako rezultati istraživanja pokazuju jaku pozitivnu povezanost između povećanja dolaznosti turista i povećanja broja kaznenih dijela na području primorskih županija u Hrvatskoj, ovo istraživanje ima i određena ograničenja.

Prije svega, korišteni su dostupni podaci, kako za dolaznost turista tako i za kaznen dijela, za cjelokupnu županiju, a jasno je da nisu svi dijelovi županija, odnosno gradovi, općine i mjesta turističke ili barem nisu snažne turističke destinacije. Posebno je to izraženo primjerice kod Ličko-senjske županija koja je većinski kontinentalna, ali opet i na kojem kontinentalnom dijelu ima snažnu turističku destinaciju Plitvička jezera. I sve druge županije imaju mjesta koja se ne bi mogla tretirati kao turističke destinacije.

Stoga bi u narednim istraživanjima trebalo ići u smjeru još veće lokalizacije, odnosno trebalo bi prikupit podatke o dolsku turista i kretanju kriminaliteta isključivo u mjestima koja su, unutra primorskih županija, zaista turističke destinacije.

Također, treba voditi računa o tome da je broj počinjenih kaznenih djela zasigurno veći od broja prijavljenih kaznenih dijela policiji koja su u ovom radu analizirana. U kriminalističkoj znanosti je poznato da građani ne prijavljuju sva kaznena dijela (tzv. tamna brojka KD), a ta brojka je kod turista i veća iz niza razloga. Nekada nisu sigurni dali su neku stvar ili novac izgubili ili im je ukradena, teško se snalaze s jezikom oko prijave KD, daleko im je Policijska postaja, ne žele si kvariti odmor, ne vjeruju da će se njihova stvar pronaći kao i počinitelj. Kod zloporabe droga, gotovo nikad da nema prijavljivanja jer je i prodavatelju i konzumentu droge u interesu da se za njihovo (ne) djelo ne sazna, tako da se ta KD uglavnom otkrivaju samo izravnim radom policije, pa je kod ovih kaznenih i prekršajnih djela tamna brojka izuzetno velika.

Isto tako, u ovome se istraživanju ne vidi koliki je postotak počinitelja, a koliko postotak žrtva među turistima i domicilnom stanovništvu. Iz toga bi se jasnije vidjelo u kolikoj mjeri sami turisti sudjeluju u povećanju broja kaznenih dijela na destinacijama gdje borave, a to nije moguće bez izravnih pregleda predmeta kaznenih prijava.

ZAKLJUČAK

Analizom devetogodišnjeg razdoblja (2016. – 2024.) na području sedam primorskih županija u Republici Hrvatskoj, utvrđeno je postojanje izrazito snažne i stabilne pozitivne povezanosti između dolazaka turista i prijavljenih kaznenih djela. Dobiveni rezultati potvrđuju osnovnu pretpostavku da intenziviranje turističke aktivnosti, odnosno dolaznost turista prati porast prijavljenog kriminaliteta te da je kriminalitet u primorskim županijama značajno sezonalno obilježen, slično kao i turizam. Najveći broj kaznenih djela evidentiran je u razdoblju lipanj–rujan, koje je ujedno i vrijeme najveće turističke opterećenosti destinacija.

Pearsonovi koeficijenti korelacije za ukupni kriminalitet u svim primorskim županijama pokazuju visoku pozitivnu povezanost (r između 0,868 i 0,975), dok je za cjelokupni zbroj primorskih županija utvrđen iznimno visok koeficijent r = 0,974. Taj nalaz potvrđuje da je povećanje broja turista povezano s povećanjem broja kaznenih djela, iako razmjerno znatno blažim intenzitetom od rasta turističkih dolazaka. Drugim riječima, turizam ne generira kriminalitet u mjeri proporcionalnoj rastu broja turista, no utjecaj je jasan, konzistentan i statistički vrlo značajan.

Analiza triju najposjećenijih (VI. – VIII.) i triju najmanje posjećenih mjeseci (XII. – II.) pokazala je dodatne specifičnosti. U najposjećenijim mjesecima korelacija je još snažnija (r = 0,989), dok je u najmanje posjećenim mjesecima ta povezanost oslabljena, ali i dalje prisutna (r = 0,774). Izuzetak su pojedine županije u kojima se bilježe odstupanja, poput negativne povezanosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u najopterećenijim mjesecima. Više razloga bi moglo biti objašnjenje za takvo odstupanje. Prije svega najveći broj turista koji posjećuju Dubrovnik su dobre platežne moći i bavljenje kriminalitetom im nije potreban. Također, značajan broj turista koji u Dubrovnik dolaze kruzerima kratko se zadržavaju u gradu i uglavnom na prostoru starog grada, te se kreću u poznatim i vođenim skupinama kao i organiziranom prijevozima čime su manje izloženi rizičnim situacijama (Tavafi et al., 2025). Ukoliko se i dogodi npr. krađa stvari, rjeđe se odlučuju za prijavu jer obzirom na brzi povratak na brod pa za to nemaju ili ne žele gubiti vrijeme, tim više što se ne radi o velikim vrijednostima koje zasigurno ne nose sa sobom kod tako kratkog obilaska grada, posebice u odnosu na neočekivan povrat stvari, te zbog nepoznavanja procedure, (ne)povjerenja u policiju, nerazumijevanja jezika i dr. (Buil-Gil et al., 2022). Ne treba isključiti niti učinkovitije preventivne mjere i operativne aktivnosti policije tijekom turističke sezone. Tim više što je manje prostore lakše preventivno zaštititi kao što je sam grad Dubrovnik (posebice stari dio grada), ali i cijela Dubrovačko-neretvanska županija, koju je, s obzirom na geografski položaj, lako policijski nadzirati u slučaju počinjenja kaznenog dijela. To je potencijalnim počiniteljima kriminaliteta, otegotna okolnost i odvraćajući faktor (Butorac, 2011).

Usporedba s kontinentalnim županijama dodatno je potvrdila specifičnost primorskog turističkog destinacijskog prostora. Dok su u primorskim županijama gotovo sve korelacije pozitivne i visoke, u kontinentalnima se uglavnom pojavljuju slabe ili negativne korelacije, a ukupna povezanost ne postoji (r = - 0,470). To jasno pokazuje da je sezonalni turistički pritisak ključni čimbenik koji oblikuje sezonsku dinamiku kretanja

kriminaliteta u priobalju, dok se kriminalitet na kontinentu u daleko većoj mjeri veže uz domicilno stanovništvo i ne ovisi bitno o turističkim kretanjima.

Analiza pojedinih skupina (vrsta) kaznenih djela pokazala je da su sve odabrane kategorije: imovinski kriminalitet, kaznena djela protiv života i tijela, kaznena djela i prekršaji povezani sa zlouporabom droga te prekršaji protiv javnog reda i mira, snažno pozitivno korelirane s dolaskom turista. Najvišu razinu povezanosti pokazuju prekršaji protiv JRM (r = 0,986) i imovinski kriminalitet (r = 0,973), što je u skladu s ranijim istraživanjima te logičnim očekivanjima o najčešćim oblicima kriminalnog ponašanja koja se pojavljuju u turističkim središtima.

Sveukupno gledajući, rezultati potvrđuju da turizam predstavlja važan čimbenik kretanja kriminaliteta u primorskim županijama u Hrvatskoj. Iako povećanje kriminaliteta ne prati u potpunosti intenzitet rasta turističkih dolazaka, jasno je da sezonalnost turizma generira i sezonalnost kretanja kriminaliteta. To postavlja dodatne zahtjeve pred preventivni i operativni rad policije, kao i pred sustav sigurnosnog upravljanja turizmom u cjelini, a posebice u primorskim turističkim destinacijama.

Treba reći da policija već dugi niz godina provodi preventivno-operativnu akciju „Turs", posebice u primorskim policijskim upravama, odnosno županijama koja podrazumijeva niz operativnih planova i akcija, radi održavanja visoke razine sigurnosti u turističkim destinacijama. Ta akcija podrazumijeva i privremeni premještaj policijskih službenika iz kontinentalnih u primorske policijske uprave, kao i dolazak stranih policijskih službenika u turističkoj sezoni. Tako se značajno osnažuju policijski preventivni i operativni kapaciteti u sezoni u primorskim županijama, odnosno policijskim upravama.

Stoga, daljnje pravovremeno planiranje policijskih resursa, ciljane preventivne aktivnosti, sezonsko jačanje ophodnih službi te uspostava lokalno prilagođenih sigurnosnih strategija postaju nužni preduvjeti daljnjeg održavanja visoke razine sigurnosti koja je temelj dugoročnog održivog razvoja turizma u Hrvatskoj.

LITERATURA

Bas, E., Bayraktaroglu, E. 2024. Kriminal u turizmu: Sustavni pregled literature i bibliometrijska analiza. *Časopis za kazneno pravo i kriminologiju*, 12 (2): 247–274. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4008435. 17. studenog 2025.

Biagi, B., Brandano, M. G., Detotto, C. 2012. Utjecaj turizma na kriminal u Italiji: dinamički panel pristup. *Economics Discussion Papers*, 4: 1–26. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/60225/1/720187400.pdf. 11. studenog 2025.

Budiantoro, Risanda A. 2025. Utjecaj kriminala na turističke posjete u središnjoj Javi: pristup panelnih podataka. *Časopis za poslovnu i ekonomsku analizu*, 5 (1). https://journal.unnes.ac.id/journals/beaj/article/view/23978. 9. studenog 2025.

Buil-Gil, D., Mawby, I. R. 2022. *Do Tourists Report Crime to the Police? An Exploratory Analysis in Barcelona.* https://builgil.com/wp-content/uploads/2022/07/cit_full_manuscript.pdf. 21. ožujka 2026.

Butorac, Ksenija. 2011. Geografija kriminaliteta – kriminološki i kriminalistički diskurs. *Policija i sigurnost*, 20 (3): 363–379.

Carbone-Lopez, K., Lauritsen, J. 2013. Seasonal Variation in Violent Victimization: Opportunity and the Annual Rhythm of the School Calendar. *Journal of Quantitative Criminology*, 29 (3): 399–422. https://link.springer.com/article/10.1007/s10940-012-9184-8. 3. prosinca 2025.

Cvrtila, Željko. 2017. Turistički kriminalitet – neizbježna sastavnica turizma. *Zaštita*, 11/17: 22–23.

Cohen, L. E., Marcus, F. 1979. Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44 (4): 588–608. https://faculty.washington.edu/matsueda/courses/587/readings/Cohen%20and%20Felson%201979%20Routine%20Activities.pdf. 27. studenog 2025.

DZS. 2025. *Dolasci i noćenja turista u komercijalnim smještajnim objektima. Tablica – pregled od 1954.–2024., poglavlje 4.3.2.1.*

DZS. 2025. *Satelitski račun turizma za RH u 2022.* https://podaci.dzs.hr/2024/hr/103106. 19. ožujka 2026.

DZS. *Arhiva. Trgovina i ostale usluge, robna razmjena s inozemstvom i turizam. Turizam.* https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/trgovina-i-ostale-usluge-robna-razmjena-s-inozemstvom-i-turizam/turizam/dolasci-i-nocenja-turista-u-komercijalnom-smjestaju/. 5. studenog 2025.

DZS. 2025. *Turizam.* https://web.dzs.hr/hub25/turizam.html. 16. studenog 2025.

Horvatić, Željko. 1998. *Osnove kriminologije – Temelj učenja o pojavnim oblicima i uzrocima kažnjivih ponašanja.* MUP. Zagreb.

Ivandić, N., Mikulić, J., Sever, I., Telišman-Košuta, N., Turk, S. 2023. *Studija turističkog nosivog kapaciteta grada Makarske.* Institut za turizam. Zagreb.

Johnson, S. D., Guerette, R. T., Bowers, K. 2014. Crime displacement: what we know, what we don't know, and what it means for crime reduction. *J Exp Criminol*, 10: 549–571. DOI 10.1007/s11292-014-9209-4.

Mataković, H., Cunjak-Mataković, I. 2019. The impact of crime on security in tourism. *Security and Defence Quarterly*, 27 (5): 1–20. https://securityanddefence.pl/The-impact-of-crime-on-security-in-tourism%2C115539%2C0%2C2.html. 9. studenog 2025.

Mataković, Hrvoje. 2020. Seasonality of crime in Croatia: A relationship with tourism. *Međunarodni interdisciplinarni časopis*, 68 (2).

Mataković, Hrvoje. 2023. Strani turisti kao žrtve ubojstava u Hrvatskoj: Pristup rutinskih aktivnosti. *Međunarodni e-časopis za kriminalističke znanosti*, 18 (2): 1–30.

MUP, Ravnateljstvo policije. 2025. *Statistički pokazatelji prijavljenih kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga i protiv javnog reda i mira u policijskim upravama po mjesecima za razdoblje 2016. – 2024. godine.*

MUP. 2025. *Overview of Basic Indicators for Public Safety in the Republic of Croatia for 2015 – 2024.* https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2025/statistika%20za%202024%20hrv%20i%20eng/Overview%20of%20the%20basic%20indicators%20for%20public%20safety_2015_2024_web.pdf. 5. studenog 2025.

MUP. 2025. *Izvješće o radu policije u 2024. godini.* https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2025-06-12/182601/IZVJ_RAD_POLICIJE_2024.pdf. 6. studenog 2025.

Pelfrey, W. V. 2011. Turizam i kriminal: Preliminarna procjena odnosa kriminala i broja posjetitelja na odabranim mjestima. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 22 (2): 293–304. https://popcenter.asu.edu/sites/g/files/litvpz3631/files/problems/crimes_against_tourists/PDFs/Pelfrey_1998.pdf. 12. studenog 2025.

Recher, Vedran i Rubil, Ivica. 2019. More Tourism, More Crime: Evidence from Croatia. *Social Indicators Research: An International and Interdisciplinary Journal for Quality-of-Life Measurement*, 147 (2): 651–675.

Vojnović, Nikola. 2013. Sociokulturna obilježja održivog turizma unutrašnjosti Istre. *Socijalna ekologija*, 22 (2).

Williams, K. H. 2010. Analiza statistike kriminala u turističkim i neturističkim područjima New Orleansa. *Caesars Hospitality Research Summit*, 10: 1–9. https://oasis.library.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1021&context=hhrc. 15. studenog 2025.

Šošić, Ivan. 2004. *Primijenjena statistika.* Školska knjiga. Zagreb.

Tavafi, F., Delclos-Alio, X., Gutierrez, A. 2025. *Mobility Patterns and Spatial Behavior of Cruise Passengers Visiting Barcelona.* https://www.mdpi.com/2673-5768/6/2/59. 20. ožujka 2026.

Turistički institut Kostarike – ICT. 2025. *https://ticotimes.net/2025/05/05/costa-ricas-security-crisis-threatens-tourism-in-key-destinations.* 20. studenog 2025.

Interaction between crime and tourist arrivals in the coastal counties of Croatia

Željko Cvrtila

ABSTRACT

Tourism is one of the most important sectors of the Croatian economy, and security is one of the key preconditions for its development and sustainability. Crime, as both a legal and social phenomenon, represents a source of actual and perceived insecurity for tourists and may influence the attractiveness of a destination. In highly tourism-dependent countries such as Croatia, it is therefore important to examine whether the seasonal concentration of tourists is associated with changes in crime patterns, especially in coastal destinations. This paper analyses the relationship between tourist arrivals and crime trends in the seven Croatian coastal counties during the period 2016–2024. The study is based on monthly data on reported criminal offences and selected misdemeanours obtained from the Ministry of the Interior, as well as monthly data on tourist arrivals from official tourism statistics. Since more than 92% of all tourist arrivals in Croatia are realised in coastal counties, the main analysis is focused on these areas. In addition to total crime, the paper separately examines offences against property, offences against life and limb, drug-related criminal offences and misdemeanours, and misdemeanours against public order and peace. Pearson's correlation coefficient was used to determine the strength of the relationship between tourist arrivals and crime. The results show a strong positive correlation between total crime and tourist arrivals in all coastal counties, with county-level coefficients ranging from 0.868 to 0.975, while the overall correlation for all coastal counties is 0.974. The findings also confirm a clear seasonal pattern: both tourist arrivals and crime reach their highest levels during the summer months, especially from June to September, and their lowest levels during winter, particularly in December, January, and February. This indicates that the increase in tourist arrivals is accompanied by an increase in reported crimes, although crime does not increase proportionally to the increase in the number of tourists. The analysis of specific crime categories also shows strong positive correlations with tourist arrivals. Particularly high correlations were found for property crime, drug-related offences and misdemeanours, offences against life and limb, and misdemeanours against public order and peace. These findings are consistent with previous research and with criminological assumptions that tourist concentrations, crowding, reduced vigilance, nightlife, and increased alcohol and drug consumption create greater opportunities for certain forms of criminal behaviour. A comparison with continental counties further confirms the specificity of coastal tourist destinations. While coastal counties show consistently high positive correlations between tourism and crime, continental counties generally show weak or negative correlations, indicating that crime there is more strongly related to the resident population than to tourist movements. The paper concludes that tourism is an important factor in shaping the seasonal dynamics of crime in Croatian coastal counties and highlights the need for timely planning of police resources, targeted preventive activities, and locally adapted security strategies in order to preserve the high level of safety necessary for the sustainable development of tourism in Croatia.

Keywords: crime, tourism, seasonality of crime, criminal offences, counties, Croatia